

Урок 1. Вступ. Слово в житті людини. Краса світу і людської душі в художньому слові. Образне слово — першоелемент літератури. Початок словесного мистецтва: фольклор і літописи. Художня література як мистецтво слова. Види мистецтва

Мета: разом з учнями визначити роль слова в житті людини, зокрема в літературі, поглибити розуміння ролі слова, зокрема художнього, у житті людини, специфіки образного слова; зацікавити дітей українською книжкою; розвивати культуру зв'язного мовлення школярів, увагу, пам'ять, спостережливість; уміння грамотно висловлювати власну думку; формувати кругозір, світогляд; прищеплювати почуття пошани, поваги до національної літератури, українського слова, звичаїв, обрядів нашого народу; виховувати інтерес до наслідків власної праці.

Тип уроку: урок засвоєння нових знань.

Засоби навчання: виставка книжок художньої, навчальної, довідкової літератури, портретна галерея українських письменників, творчість яких вивчатиметься у 5-му класі, музичний фрагмент «Рече та стогне Дніпр широкий» (музика М. Лисенка), текст балади Т. Шевченка «Причинна», репродукція картини І. Айвазовського «Дев'ятий вал».

ГЛ: образне слово.

Епіграфи до уроку:

Споконвіку було Слово, і з Богом було Слово, і Слово було — Бог...

Біблія, Ів. 1:1–17

Ну що б, здавалося, слова...
Слова та голос — більш нічого.
А серце б'ється-ожива,
Як їх почує!..

Т. Шевченко

Ах, скільки струн в душі дзвенить!
Ах, скільки срібних мрій літає!
В які слова людські їх влить?
Ні, слів людських для них немає.
Вони ж так прагнуть в слові жити.

Олександр Олесь

Перебіг уроку

I. Організаційний етап.

II. Актуалізація опорних знань та суб'єктного досвіду.

Бесіда за питаннями.

— Як ви провели літо?

— Що особливо запам'яталося?

— З ким вам найбільше подобалося спілкуватися? Чому?

— Яке значення мають слова в нашій мові?

— Як слово пов'язане з життям людини?

— Чому народ склав так багато прислів'їв, приказок, загадок про слово? Чи знаєте ви їх? Наведіть приклади.

— Яка роль належала слову в усній народній творчості?

— Як потрібно плекати слово?

III. Оголошення теми, мети уроку. Мотивація навчальної діяльності.

Вступне слово вчителя.

— Чи любите ви читати казки, оповідання, поезії, історії про цікаві пригоди? *(Відповіді учнів).*

Тож, починаючи із сьогоднішнього уроку, ми вирушаємо у цікаву мандрівку до літературної країни, де зустрінемося із фантастичними героями, захопливими подіями.

Урок 2–3. Міфи і легенди українців: «Про зоряний Віз», «Чому пес живе коло людини?», «Берегиня», «Дажбог», «Неопалима купина», «Як виникли Карпати», «Чому в морі є перли і мушлі?». Первісні уявлення про всесвіт і людину

Мета: дати визначення та з'ясувати особливості таких видів усної народної творчості, як легенда, міф; проаналізувати, усвідомлюючи роль і місце в них реального та фантастичного в житті; розвивати культуру зв'язного мовлення, логічне мислення, творчу уяву, пам'ять, уміння розповідати про виникнення міфів і легенд; виховати в учнів пізнавальний інтерес до національних міфів і легенд; допитливість, шанобливе ставлення до світоглядних уявлень наших предків.

Тип уроку: урок засвоєння нових знань.

Засоби навчання: підручник, малюнки учнів, роздавальний матеріал.

ТЛ: міф, фольклор, легенда, переказ.

Перебіг уроку

I. Організаційний етап.

II. Актуалізація і корекція опорних знань.

Бесіда за питаннями.

- Що таке народна творчість?
- Як ще називають народну творчість?
- Які твори називають фольклорними?
- Які жанри фольклорних творів вам відомі з початкових класів?
- А чи любите ви фантазувати? Про що і в який спосіб?

III. Повідомлення теми, цілей і завдань уроку. Мотивація навчальної діяльності.

Слово вчителя.

— У прадавні часи в повсякденному житті людей завжди виникало безліч запитань щодо походження землі, сонця, явищ природи, тваринного світу. Намагаючись віднайти відповіді, люди склали всілякі версії для пояснення. Так виникали міфи та легенди як засіб сприйняття світу. В них відображувалися фантастичні уявлення про світ, природу і людське буття. Кожен міф або легенда сприймалися оповідачем та слухачем як реальна подія.

Для того щоб дізнатися про те, як наші предки пояснювали Всесвіт, саму людину, її життя на Землі, ми вирушимо в цікаву подорож у далеке минуле й ознайомимось зі світом людської фантазії і мудрості.

IV. Сприймання й усвідомлення учнями фактичного матеріалу, осмислення зв'язків і залежностей між елементами вивченого матеріалу.

Пояснення вчителя.

Первісна людина існувала, долаючи труднощі, намагаючись зрозуміти навколишній світ, пізнати його закономірності, витлумачити незрозуміле й те, що її лякало. Ці спроби пояснити явища природи, віра в можливість кращого життя, у могутніх істот — богів, здатних захистити й урятувати людей, ставали основою чарівних історій, які переповідалися, у такий спосіб передаючись від покоління до покоління.